

№ 199 – октомври 2012

Преброяване на земеделските стопанства през 2010 година: моментна снимка на растениевъдството в България (ОСНОВНИ РЕЗУЛТАТИ И АНАЛИЗИ)

72% от зърнено-житните и 77% от маслодайните култури се отглеждат в около 1% от преброените земеделски стопанства

Земеделските стопанства в България са 370 222 и 29% от тях отглеждат зърнено-житни култури върху площ от 17.9 млн. дка. В 4 285 стопанства на юридически лица (кооперации, търговски дружества, еднолични търговци (ЕТ), сдружения и други) се отглеждат 13 млн. дка зърнено-житни култури или 73% от площите в страната. Средната площ със зърнено-житни е най-голяма в кооперациите и търговските дружества – 4 391 дка и 3 024 дка.

Много на брой са физическите лица, които отглеждат зърнено-житни култури – 102 141, но средната площ в тези структури е 47 дка.

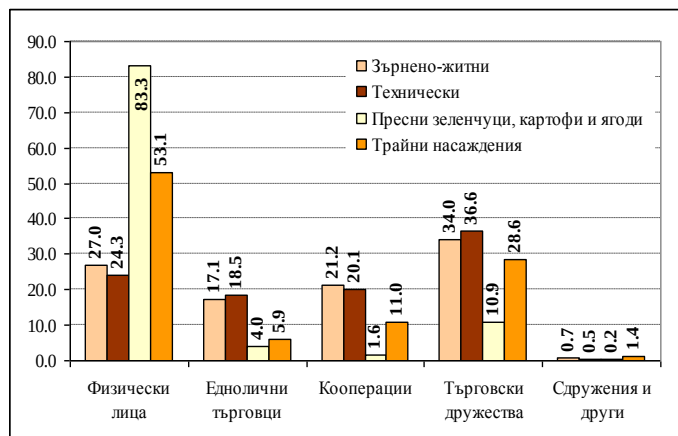
54 133 стопанства отглеждат технически култури върху площ от 10.7 млн. дка. Съотношението на площите, заети с тези култури в стопанствата на физическите и юридическите лица, е аналогично като при зърнено-житните култури – 3 544 юридически лица отглеждат 8.1 млн. дка технически култури, което представлява 76% от общата им площ в страната. Средната площ на техническите култури в стопанствата на юридическите лица е 2 300 дка, докато в стопанствата на физическите лица тя е 48 дка. Като цяло, най-големите производители на технически култури са търговските дружества – 37% от площите са в тези структури.

Пресни зеленчуци (без картофи) се отглеждат основно в стопанствата на физическите лица – 80% от площите в страната. Средната площ на зеленчуците в тези стопанства е 2,8 дка, докато в кооперациите и търговските дружества тя е многократно по-голяма – 108 дка и 93 дка.

В 32% от стопанствата се отглеждат трайни насаждения върху площ от 1,0 млн. дка. 53% от тези площи са в стопанства на физически лица със среден размер на площите 4.5 дка.

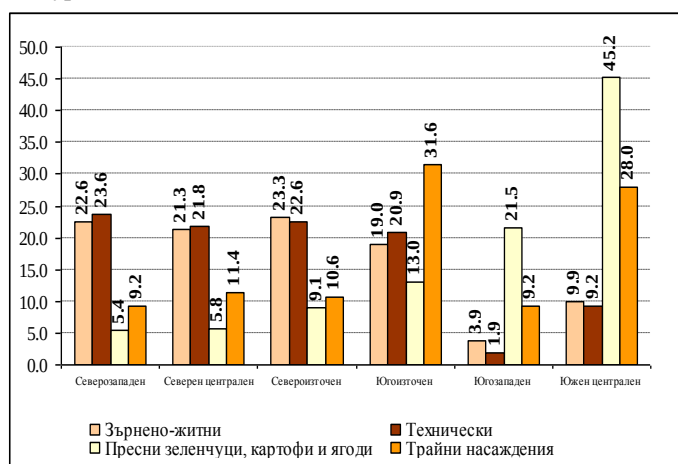
Разпределение на площите (%) със зърнено-житни и технически култури, пресни зеленчуци и трайни насаждения по юридически статут на стопанствата

Фигура 1

Разпределение на площите със зърнено-житни култури, технически култури, пресни зеленчуци и трайни насаждения по райони за планиране в страната

Фигура 2

Резултати и анализи

Зърнено-житните и зърнено-бобовите култури заемат 50% от използваната земеделска площ (ИЗП) на стопанствата

Зърнено-житни култури се отглеждат в сравнително големи структури

Средната ИЗП на стопанствата, които отглеждат зърнено-житни култури е 168 дка, докато средната ИЗП общо на всички стопанства е 101 дка.

Най-често отглежданата култура е царевичата, следвана от пшеницата и ечемика. Средният размер на площите, върху които се отглежда царевича, е 46 дка. При пшеницата средният размер е 230 дка.

Над 73% от площите с пшеница, ечемик, тритикале и царевича се отглеждат в стопанствата на юридическите лица, като при ориза този дял достига 83%. Сравнително голям дял от овеса и ръжта се отглежда в стопанствата на физическите лица, съответно 55% и 47% от площите им.

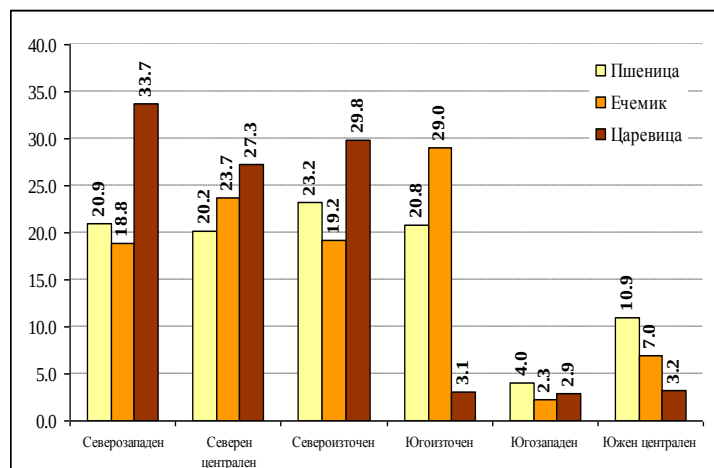
Пшеницата заема 32% от ИЗП на стопанствата

През стопанската 2009/2010 година 13% от земеделските стопанства отглеждат пшеница върху площ от 11.5 млн. дка. В районите на Северна България се отглеждат 65% от тези площи.

В 63% от стопанствата с пшеница площите, засети с тази култура, са под 20 дка и в тези структури са едва 2% от площите. 2 320 стопанства в страната отглеждат пшеница върху площи с размер между 1 000 и 5 000 дка и в тези структури са 45% от площите с пшеница в България.

Разпределение на площите с пшеница, ечемик и царевича (%) по статистически райони (NUTS 2)

Фигура 3

В стопанствата на търговските дружества се отглежда над 1/3 от царевичата в страната

34% от площите с царевича в страната са в стопанствата на търговските дружества. 26% от царевичата е в стопанства на физически лица, при които средният размер на площите е 12 дка. В районите на Северна България се отглежда 90% от царевичата – 2 861 525 дка.

НАКРАТКО....

- 86% от площите с ориз се отглеждат в Южен централен район – 121 758 дка е общата площ, като броят на стопанствата, които отглеждат ориз, е 126.
- 2 848 стопанства в страната отглеждат 109 947 дка ръж, като в Южния централен и Югоизточния район са около 62% от тези площи.

Над 1/3 от площите със зърнено-бобови култури са заети с леща

21 627 стопанства отглеждат 83 479 дка зърнено-бобови култури. Лещата заема 35% от общата площ на зърнено-бобовите култури, следват площите с грах за зърно – 25% и зрелият фасул – 17%. В Северния централен район са съсредоточени 57% от площите с

леща, чиято обща площ за страната е 29 031 дка. 6 търговски дружества отглеждат над 57% от лещата.

Грах за зърно се отглежда в 360 стопанства, като общата му площ е 21 077 дка. 50 стопанства на юридически лица отглеждат 84% от тези площи.

Слънчогледът заема 68% от площите с технически култури и 75% от площите с маслодайни

Най-често отглежданите технически култури са тютюн и слънчоглед

През стопанската 2009/2010 година 57 694 земеделски стопанства отглеждат 10.8 млн. дка технически култури. Най-често отглежданата техническа култура е тютюнът (58% от стопанствата с технически култури), следва слънчогледът (29 %) и тиквите за семки (10%). От друга страна, над 2/3 от площите с технически култури са засети със слънчоглед (7.3 млн. дка), който заема 20% от ИЗП на стопанствата.

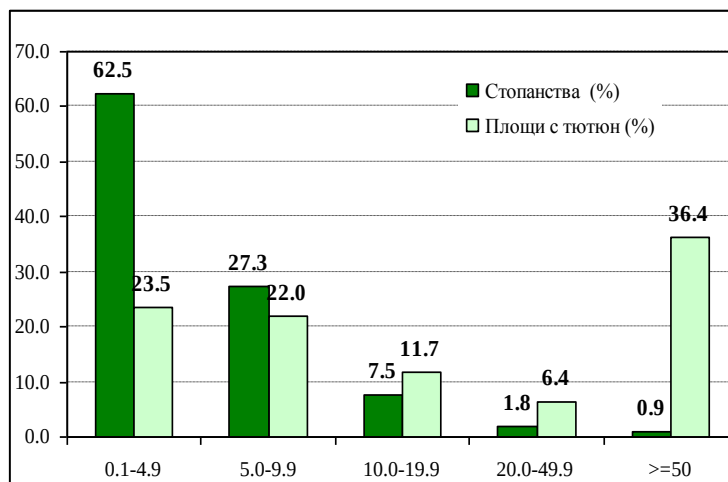
В Южния централен район се отглежда над 55% от тютюна в страната

На второ място по площи с тютюн е Югозападният район – 14% и на трето с 12% е Северният централен район. Средната площ с тютюн е най-голяма в Северозападния район – 256 дка, а най-малка в Югозападния район – 4 дка.

В 62% от стопанствата с тютюн площите са с размер под 5 дка на стопанство и в тях се отглежда по-малко от 1/4 от тютюна в страната.

Разпределение на площите и стопанствата с тютюн според размера на площите (дка)

Фигура 4

Търговските дружества, ЕТ и кооперациите отглеждат тютюн върху значително по-големи площи. Средната площ на тютюна при тях е съответно 429 дка, 446 дка и 269 дка.

Рапицата се отглежда върху площи над 300 дка

Рапицата заема 23% от площите с маслодайни култури. 1 927 са стопанствата в страната, които отглеждат рапица, а площта ѝ е 2 231 853 дка. Средният размер на площите с рапица е 1 158 дка. Търговските дружества отглеждат 49% от площите ѝ, а едноличните търговци – 25%.

В Североизточния район са 30% от площите с рапица, в Северозападния район – 25%.

2% от площта на маслодайните култури е заета от тикви за семки

Отглеждането на тикви за семки е атрактивно за земеделските стопани у нас през последните години. 5 858 са стопанствата, които отглеждат тикви за семки, а общата им площ е 174 258 дка. 57% от тези площи са в Северния централен район.

803 стопанства отглеждат 5 127 дка с фъстъци

80% от площите с фъстъци са в стопанства на физически лица, а 11% са в стопанствата на търговски дружества, при които средната площ с фъстъци е 95 дка, докато в стопанствата на физическите лица тя е 5 дка. В Южния централен район са 97% от площите с фъстъци, а останалите са в Югозападния район.

Ароматните и медицински култури заемат 7% от площите с технически култури

От ароматните и медицински култури най-често отглеждана е маслодайната роза

4 671 земеделски стопанства отглеждат 729 282 дка ароматни и медицински култури. 45% от тях отглеждат маслодайна роза, около 30% – кориандър и 11% – лавандула.

37 493 дка маслодайна роза се отглежда в 2 112 стопанства, като стопанствата на физическите лица и на търговските дружества отглеждат по 42% от площите с рози. 18 дка е средната площ с маслодайна роза общо за страната. В стопанства на търговски дружества средната площ е 209 дка, а в стопанства на физическите лица е почти 8 дка. Над 50% от маслодайната роза се отглежда в Южния централен район и 47% в Югоизточния район.

Лавандула се отглежда и в шестте района на страната – 508 стопанства отглеждат 35 427 дка от тази култура, като над 55% от площите са в Югоизточния район и 18% в Южния централен район. 37% от площите с лавандула са в търговски дружества, 20% в кооперации и 37% в стопанства на физически лица.

Кориандър се отглежда в големи земеделски структури

Кориандър се отглежда в 1 381 стопанства върху площ от 578 910 дка. Средната площ на тази култура общо за страната е 471 дка.

В Югоизточния район са 83% от площите с кориандър.

Информация за използваните дефиниции и методологични бележки е представена в публикацията Резултати и анализи № 198 – октомври 2012, стр. 8.

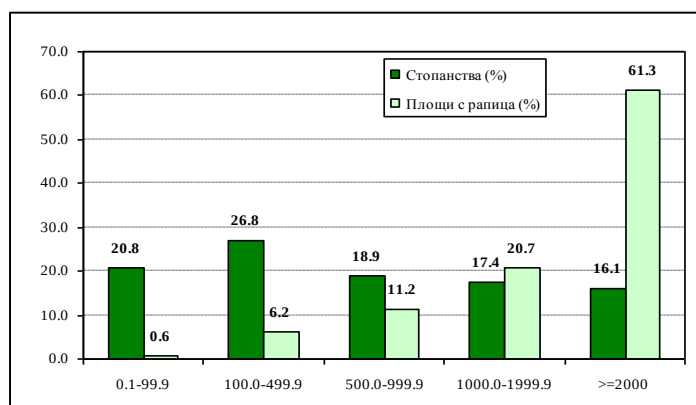
Слънчогледът е безспорен лидер сред маслодайните

22 743 стопанства отглеждат 9.8 млн. дка маслодайни култури, като 75% от площите им са заети със слънчоглед. В Северна България се отглежда над 71% от слънчогледа. Средната площ на стопанство е най-голяма в Югоизточния район – 647 дка, следван от Североизточния район с 546 дка. Средната площ със слънчоглед общо за страната е 434 дка. 77% от слънчогледа се отглежда върху площи с размер над 1 000 дка. 210 са стопанствата, които отглеждат над 5 000 дка от тази култура.

Най-големи производители на слънчоглед са търговските дружества, които отглеждат 34% от площите в страната. В стопанствата на физическите лица са 25% от площите със слънчоглед. 3 563 физически лица отглеждат по над 100 дка слънчоглед и делът на площите в тези структури е 87% от площта на слънчогледа при физическите лица.

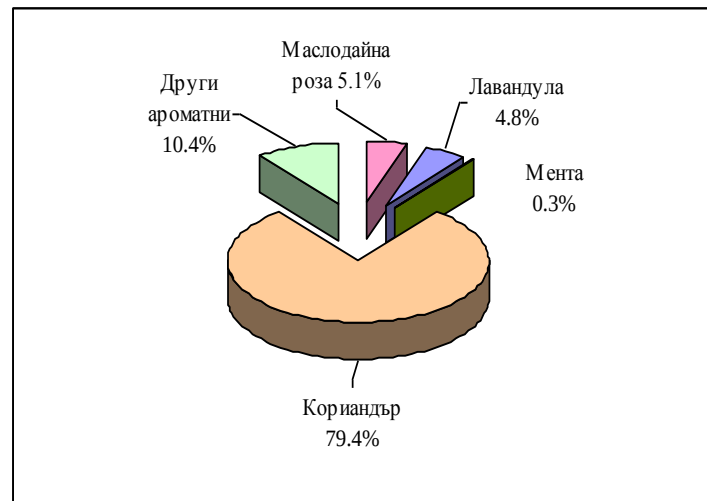
Разпределение на площите и стопанствата с рапица според размера на площите ѝ

Фигура 5

Над 79% от площите с ароматни и медицински култури са заети от кориандър

Фигура 6

В Област Ямбол са 37% от площите, в Бургас – 36% и в Сливен – 7%. Най-големите производители на кориандър са търговските дружества (43% от площите) и физическите лица (26%). В стопанствата на търговските дружества средната площ е най-голяма – 1 066 дка, при физическите лица е 159 дка.

Зеленчукопроизводството в България се развива в стопанства със среден размер 2.8 дка

36% от стопанствата в България отглеждат пресни зеленчуци, картофи и ягоди върху площ от 380.3 хил. дка

134 016 стопанства отглеждат зеленчуци на открити площи (вкл. картофи и ягоди). 600 стопанства отглеждат по над 50 дка зеленчуци на открито върху площ от 83 074 дка. В Южния централен район са 48% от откритите площи със зеленчуци в страната, а броят на стопанствата, които ги отглеждат, е 22 697.

Полски зеленчуци, различни от картофи, се отглеждат в 21 920 стопанствата. Физическите лица отглеждат 76% от тях, а средната им площ е 5 дка, докато в стопанствата на юридическите лица тя достига 105 дка.

Фуражните култури заемат 3% от използваната земеделска площ на стопанствата

75 332 земеделски стопанства отглеждат 1 061 335 дка с фуражни култури

Искусствени ливади с бобови треви се отглеждат в 92% от стопанствата с фуражни култури, като 63% от площите са в стопанства на физически лица със средна площ 11 дка, докато при кооперациите и търговските дружества средната площ е многократно по-голяма – 242 дка и 230 дка. В Северния централен район са 24% от ливадите с бобови – 183 710 дка.

259 юридически лица отглеждат 68% от царевичата за силаж и зелен фураж. Средната ѝ площ е 540 дка.

Овощни насаждения отглеждат 12% от стопанствата, като средната площ е 10.6 дка

Почти 40% от овощните насаждения в страната се отглеждат в стопанствата на юридически лица

455 хил. дка овощни насаждения се отглеждат в 42.8 хил. стопанства.

1 180 са юридическите лица, които отглеждат овощни насаждения, и в техните стопанства са 40% от площите в страната. 60% от площите са в стопанствата на физическите лица, при които средната площ е 6.6 дка, докато в стопанствата на юридическите лица е 152 дка.

Ябълки се отглеждат в 16% от стопанствата с овощни насаждения. 71% от площите с ябълки са на физически лица със среден размер на площите от 2.2 дка. При юридическите лица средната площ с ябълки е 46 дка. Над 35% от площите с ябълки са в Южния централен район.

Черешите заемат най-висок дял от площите с овощни насаждения – 19.4%, следват сливите и джанките – 18.4%, орехите са 13.7%, ябълките – 13% и прасковите – 10.7%. Праскови и нектарини се отглеждат в 9 369 стопанства с обща площ 48 702 дка. Средният размер на площите с праскови при физическите лица е 4 дка, а на юридическите лица е 55 дка.

Най-голям е дялът на прасковите и черешите в Югоизточния район – съответно 53% и 45%.

Площете с кайсии са концентрирани в Северния централен район – 78%, като средната площ на стопанство в района е 10 дка.

НАКРАТКО...

- 1 231 стопанства отглеждат 17 542 дка малини.
- 542 стопанства отглеждат лешници на площ от 16 469 дка. Средната им площ е 30 дка.
- Бадемите са 16 165 дка и се отглеждат от 730 стопанства със средно 22 дка в стопанство.

Стопанствата, отглеждащи градински зеленчуци, различни от картофи, са 45 953. 88% от площите им са в стопанствата на физически лица, а средната площ в тези структури е 1.7 дка. При юридическите лица средната площ е 34 дка на стопанство.

Ягоди се отглеждат в 3 976 стопанства на площ от 6 799 дка. Средната площ на стопанствата с ягоди е 1.7 дка.

Средният размер на площите с картофи е 1.5 дка

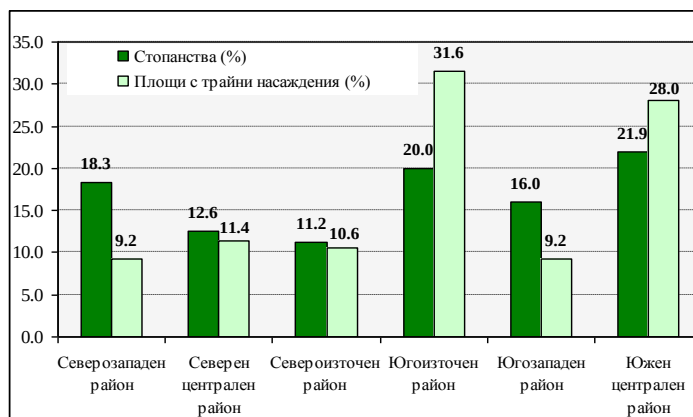
24% от земеделските стопанства отглеждат 135 530 дка картофи. 90% от тях са в стопанствата на физическите лица. Средната площ на картофите при физическите лица е 1.4 дка, докато в стопанствата на юридическите лица е 40 дка (54 дка при търговските дружества и 58 дка при кооперациите).

НАКРАТКО...

- 29% от земеделските стопанства стопанисват 3 820 230 дка постоянно затревени площи – естествени ливади и пасища, които са 10.6% от ИЗП.
- Оранжерийни цветя се отглеждат в 339 земеделски стопанства, а 6 412 стопанства отглеждат оранжерийни зеленчуци.
- 177 563 кв.м. е общата площ, върху която 603 стопанства отглеждат култивирани гъби.

В Югоизточния и Южния централен район са 51% от овощните насаждения

Фигура 7

23.5% от земеделските стопанства отглеждат лозя – средната им площ е 6 дка

Лозя се отглеждат в 87 002 стопанства. 99% от тях са физически лица и обработват 48% от площите.

939 юридически лица отглеждат лозя, като средната площ в тези стопанства е 290 дка. Средната площ с лозя е най-голяма в кооперациите (643 дка), които отглеждат 14% от площите с лозя.

От юридическите лица най-много площи с лозя отглеждат търговските дружества – 168 478 дка, или 32% от всички площи с лозя.

МИНИСТЕРСТВО НА ЗЕМЕДЕЛИЕТО И ХРАНИТЕ

СОФИЯ 1040, бул. "Христо Ботев" № 55

№ 199 – октомври 2012 – Приложение

ОСНОВНИ РЕЗУЛТАТИ

Таблица 1 Структура на земеделските стопанства с ИЗП

ИЗП (дка)	Общо за страната	Статистически райони в България (NUTS 2)					
		Северо- западен	Северен централен	Северо- източен	Юго- източен	Юго- западен	Южен централен
		Стопанства (брой)					
Общо	357 074	48 642	42 001	41 675	54 481	64 221	106 054
0.1-1.0	37 974	8 705	4 938	5 502	8 297	2 887	7 645
1.1-4.9	142 866	18 434	13 741	15 134	25 070	30 141	40 346
5.0-9.9	67 175	7 980	7 153	5 944	6 302	14 916	24 880
10.0-19.9	46 944	5 005	5 658	5 409	4 503	8 266	18 103
20.0-49.9	30 392	3 564	5 073	4 465	3 880	4 284	9 126
50.0-99.9	10 732	1 481	1 954	1 701	1 834	1 275	2 487
100.0-499.9	12 828	2 017	2046	2 084	2 765	1 642	2 274
500.0-999.9	2 931	467	464	417	667	429	487
>=1 000.0	5 232	989	974	1019	1 163	381	706
	Площи (дка)						
Общо	36 169 647.4	7 495 219.5	7 181 682.0	7 384 371.7	7 313 611.2	2 352 403.3	4 442 359.7
0.1-1.0	17 559.9	3 539.5	2 388.2	2 846.4	3 966.9	1 418.4	3 400.5
1.1-4.9	349 299.1	44 712.7	35 214.8	34 858.3	55 375.8	75 065.6	104 071.9
5.0-9.9	449 421.8	53 210.7	47 803.1	39 753.5	42 320.9	99 078.3	167 255.3
10.0-19.9	625 506.9	67 311.7	76 611.3	73 011.4	61 297.4	107 731.9	239 543.2
20.0-49.9	904 526.8	107 939.8	154 346.8	133 656.6	119 044.7	124 702.6	264 836.3
50.0-99.9	726 896.1	101 000.2	133 852.7	114 614.5	126 621.4	85 121.8	165 685.5
100.0-499.9	2 786 112.6	446 274.2	440 435.4	443 999.0	614 348.9	370 632.3	470 422.8
500.0-999.9	2 014 645.5	318 583.8	320 120.5	291 637.9	462 511.5	290 675.6	331 116.2
>=1 000.0	28 295 678.7	6 352 646.9	5 970 909.2	6 249 994.1	5 828 123.7	1 197 976.8	2 696 028.0

Таблица 2 Структура на стопанствата по юридически статут и основни групи култури

Култури	Общо за страната	Юридически статут				
		Физически лица	Еднолични търговци	Кооперации	Търговски дружества	Сдружения и други
	Стопанства (брой)					
Зърнено-житни	106 426	102 141	1 285	863	2 010	127
Зърнено-бобови	21 627	21 489	41	26	60	11
Маслодайни	22 743	19 557	919	743	1 462	62
Ароматни и медицински	4 671	3 910	177	159	410	15
Фуражни	370 222	362 766	2 257	946	3 921	332
Пресни зеленчуци, картофи и ягоди	134 016	133 035	418	63	467	33
Овощни насаждения	42 827	41 635	360	137	629	66
Лозя	87 002	86057	298	112	503	32
	Площи (дка)					
Зърнено-житни	17 878 000.8	4 828 133.4	3 065 977.0	3 789 795.1	6 078 493.6	115 601.7
Зърнено-бобови	83 479.1	20 268.9	16 048.9	10 510.3	33 798.6	2 852.4
Маслодайни	9 756 707.3	2 213 020.4	1 850 660.5	2 039 966.3	3 599 810.9	53 249.2
Ароматни и медицински	729 281.6	198 547.2	93 683.6	119 700.8	312 935.9	4 414.1
Фуражни	1 061 335.4	575 873.4	85 576.1	132 889.3	250 666.1	16 330.5
Пресни зеленчуци, картофи и ягоди	380 270.0	316 660.6	15 318.4	6 215.1	41 531.5	544.4
Овощни насаждения	455 048.6	274 640.8	28 094.5	37 660.3	107 528.2	7 124.8
Лозя	523 356.7	250 270.0	29 669.7	72 030.5	168 477.7	2 908.8